

ENYEDI GYÖRGY EMLÉKÉRE

EGY FIATAL GEOGRÁFUS SZEMÉLYES EMLÉKEI A PROFESSZORRÓL, A PÉLDAKÉPRŐL ÉS A BARÁTRÓL

Ez az írás személyes hangvételi lesz. Azt írom meg, amit Enyedi professzor évtizedes barátsága és szakmai pályámon nyújtott segítsége jelentett nekem.

Enyedi György professzorral való barátságom egészen kislánykoromig nyúlik vissza. Hiszen családi jó barátként gyakorta tisztelte meg feleségével, Irénnel az otthonunkat, és sok kellemes estét töltöttem a társaságukban én is. Nagyon büszke voltam – már kislányként is – a hozzá fűződő barátságomra, mert nem sokaknak, de nekem megengedte, hogy „Gyurinak” szólítsam. Őt, a nemzetközi hírű és nemzetközileg elismert több nyelven beszélő geográfus tudóst, a Magyar Tudományos Akadémia alelnökét, a Magyar UNESCO Bizottság elnökét, a magyar regionális tudomány – későbbi szakmám – atyját. Már kislányként is csodáltam hihetetlen tájékozottságát, és mély tudását a körülöttünk levő világ dolgairól. Nem lehetett olyat kérdezni Tőle, amire nem tudott válaszolni. Lenyűgözött a jártassága a világ különböző országainak kultúrájában amelyekről nagy világutazó lévén nem csupán olvasott, hanem személyesen is megtapasztalt. Talán nincs is olyan földrész, ahol ne járt volna élete során.

Enyedi Györgyhez fűződő évtizedes barátságom és tisztelem minden bizonnyal szerepet játszott abban, hogy később a geográfiát választottam hivatásommá.

Érdeklődésemet már egyetemista koromban is elsősorban a társadalom- és településföldrajz kötötte le. Így később, a Széchenyi István Egyetem Regionális Gazdaságtudományi Doktori Iskola doktoranduszként kutatási témám is ehhez kapcsolódóan a budapesti agglomerációban zajló városfejlődési folyamatok, a szuburbanizáció vizsgálata lett. Fialat, kezdő és a témájában bizonytalan kutatóként többször is szakmai tanácsot kértem a professzor úrtól, a kutatási témám kiválasztásában, és a főbb kutatási kérdések meghatározásában. Mindig szakított időt arra, hogy segítse a fiatalokat, így engem is. Emlékszem, mikor négy hónapos ösztöndíjjal Párizsban voltam, s ő is kint volt néhány napot, kértem tőle egy találkozót. Enyedi professzor igazi gentlemanként a Luxembourg kert mellett levő, híres és patinás Rostand Kávézóban adott randevút, ahol egy finom kávé és sütemény mellett beszéltem meg velem a párizsi és a budapesti városfejlődés különbségeit, hasonlóságait. Mindig arra intett, hogy a várost csak a tágabb környezetében lehet megérteni, és mindig komplexen, a gazdasági és a társadalmi folyamatokkal együttesen kell vizsgálni. Mert a város nem csupán központi hely, hanem – Christaller után – „arcai vannak”. Ahogy Glatz Ferenc fogalmaz Enyedi György, legfrissebb s egyben sajnós legutolsó, ám a szakma által (sokadik) alapműként tekintett *Városi Világ* című könyvének hátoldalán: „Amit Enyedi nem tud a városról, azt nem érdemes tudni.”

Enyedi professzor legújabb könyvében újraértelmezte és egyben felül is vizsgálta az 1982-ben megjelent „*Városnövekedés szakaszai*” című művében leírt városfejlődési ciklus modelljét. Akkor még úgy gondolta, hogy a világméretű

---

1 Schuchmann Júlia, tudományos segédmunkatárs, PhD jelölt, MTA Közgazdaság-és Regionális Tudományi Kutatóközpont, Regionális Kutatások Intézete, Nyugat-magyarországi Tudományos Intézet.

koncentrációs, agglomerációs folyamatokat dekoncentráció fogja felváltani, az információs társadalom gyors térhódításának köszönhetően egy kiegyenlítettebb városhálózat fog kialakulni.

Kutatói és emberi nagyságát mutatja, hogy képes volt közel húsz év után felülbírálni korábbi tudományos nézeteit a globális városfejlődési modellről és új megvilágításba helyezni azokat. Enyedi György ma úgy látja, hogy a globalizáció korában, a globális városok gazdasági (pénzügyi) és népességi súlya tovább fog növekedni, miként a bennük feszülő térbeni-társadalmi egyenlőtlenségek is. A globális városfejlődés ciklusmodelljének 4. szakaszát ennek az új paradigmának megfelelően a globalizált világ urbanizációjának nevezte át, érzékeltetve a világméretű folyamatok térnyerését.

Enyedi György neve fogalommá vált a szakmában, iskolát teremtett. Éleslátásával és szakmai nagyságával, mély tudásával Enyedi professzor ezúttal is irányt mutatott a szakmának.

Legutolsó könyvének eredményei velem is újragondoltatják a doktori disszertációm kutatási kérdéseit. Vajon a globális társadalmi-gazdasági folyamatok a budapesti agglomerációban is hasonló térbeni-társadalmi egyenlőtlenségeket hoztak-e létre? Vajon a dekoncentrációs folyamatokat Magyarországon is térbeni koncentráció váltja fel, melyben a főváros népességi és gazdasági súlya tovább növekszik?

Sokat segített akkor is, amikor tanácstalan voltam abban, hogy vajon jól választottam-e ki a kutatási mintaterületemet, hogyan fogom megvédeni a szakma előtt? Ő rám nézett és azt mondta: „A tudományban nincsenek abszolút igazságok. Határozd meg Te, hogy a Te kutatásod témája szempontjából mit értesz szuburbán település alatt! Ha világosan meghatározod és alátámasztod, nem lesz támadható.” Nem csupán nagyobb önbizalommal, hanem a felesége, Irén által csomagolt finomságokkal tértem haza.

Utoljára a *Városi Világ* bemutatóján találkoztam Enyedi Györggyel az Akadémián. Bár ereje már láthatóan fogytán volt, mégis megígérte, hogy küld nekem (és nem csak nekem, hanem mindenkinek) egy dedikált példányt a könyvéből. Néhány hét múlva megérkezett a dedikált példány a postaládámba. Ez az üzenet állt benne: *Schuchmann Julinak, fiatal, ám régi barátomnak, saját tudományos arcának megformálását kívánva. Gyuri*

Megfogadom a tanácsod. Köszönöm, hogy a barátod lehettem. Nyugodj békében.